

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

VIII. Referuntur variæ expositiones verborum Domini: Hoc est corpus
meum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

Qui venit ad me per fidem, seu, qui fide manducat me, non esuriet.

RESPONDEO, verba, quæ citantur, nõ pertinent ad Sacramentum propriè, sed ad fidè incarnationis, vt supra diximus: quæ verò sequuntur postea, ad Sacramentum pertinent.

DECIMUM argumentum, & ferè solum, quo persuasi sunt quidam Catholici, est, quoniam ægrè videtur posse defendi vsum Ecclesiæ de Communione sub vna specie, si ad literam de Sacramento intelligamus illa verba: *Nisi manducaueritis carnem Filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.*

Respondeo PRIMO, non oportere ob rei difficultatem deferere cognitam veritatem. SECUNDO, facilè solui posse huc nodum, si dicamus (quæ est communis solutio) vim præcepti non consistere in modo sumendi, sed in ipsa re, quæ sumenda est. Verba quidem præcepti sonant, vt sumam carnem sub specie panis per modum cibi, & sanguinem sub specie vini per modum potus: tamen mens legislatoris, ex qua lex ipsa explicanda est, non erat obligare, nisi ad res ipsas sumendas, id est, veram carnem, & verum sanguinem; quæ res tam sumuntur integrè sub vna specie, quàm sub duabus. Probatum autem eam esse mentem legislatoris, tum quia fructus huius perceptionis oritur ex ipsis rebus perceptis, non ex modo sumendi; sicut etiam medicina corporalis non prodest, quia sumitur per modum cibi, aut potus, sed quia ipsa vim habet sanandæ: tum etiam quia idem Christus explicans, quod dixerat, ait ibidem: *Qui manducat me, & viuet propter me;* vbi videmus idè esse māducare carnem, & bibere sanguinem, quod Christum ipsum totum manducare.

CAPVT OCTAVVM.

Referuntur variæ expositiones verborum Domini; Hoc est corpus meum.

SEQVITVR argumentum TERTIVM ex ipsa institutione Sacramenti, quæ habetur Matth. 26. Marc. 14. Luc. 22. & I. Corint. II. de qua institutione, quæ sanè præcipuum fundamentum est totius controuersiæ, atque adèdè totius huius altissimi mysterij, tria

tria dicemus. PRIMO, referemus expositiones præcipuas horum verborum: *Hoc est corpus meum*. SECUNDO, confirmabimus eam, quæ est vera, & refellemus falsas. TERTIO, soluemus argumenta aduersariorum.

Quantum ad PRIMVM expositiones aduersariorum plurimæ sunt, ita vt ferè numerari non possint. Lutherus in libro quod verba cœnæ adhuc firmiter stent, scribit decem fermè suo tempore fuisse Sacramentariorum opiniones, ac sectas. Nuper etiam anno M. D. LXXVII. prodit libellus, in quo ducentæ numerantur hæreticorū vel expositiones, vel deprauationes horum paucorum verborum: *Hoc est corpus meum*, tamen præcipuæ sunt solùm nouem; quarum tres fundantur in pronomine *Hoc*; duæ in verbo *est*; tres in nomine *CORPVS*; vna in pronomine *MEVM*.

PRIMA igitur est Andreæ Carlostadij, qui intelligi voluit aduerbium, ex pronomine, id est, *Hic*, ex hoc, vt sit hæc sententia verborum: *Hoc est corpus meum*; id est, *Hic sedet corpus meum*. Ac ne dubitarem de hac expositione, asseruit in lib. edito Basileæ anno M. D. XXIV. se ex reuelatione Patris cœlestis didicisse hanc expositionem. Quare Lutherus librum contra Carlostadium inscripsit, contra cœlestes Prophetas.

SECUNDA est Buceri in retractationibus suis, & tribuitur etiam Ioanni à Lasko, qui volunt pronomen *Hoc*, significare totam actionem cœnæ, vt sensus sit; Hæc actio corpus Christi repræsentat; siue in hac actione exhibetur corpus Christi.

TERTIA est Ioannis Langi, in annotatione ad 2. Apologiam Iustini, qui per *Hoc*, intelligit panem, sed panem exponit metaphoricè hoc modo: *Hoc est corpus meum*, id est, corpus meum est hoc, nimirum panis, quia nutrit animas, & reficit instar panis.

QUARTA est Zvinglij, qui in lib. de vera, & falsa religione cap. de Eucharistia, scribit, verba ista accipienda esse tropicè, sed tropum non esse in pronomine *Hoc*, sed in verbo *est*; quod accipi debet pro significat. Et sicut Carlostadius, vt fidem faceret, cœlestis Patris reuelationem, ita hic spiritus cuiusdam per quietem apparitionem protulit. Nam in libro, quem edidit anno XXV. & Subsidiū de Eucharistia inscripsit; refert se biduo disputasse in senatu Tigurino contra Missam, & Eucharistiam, nec tamen fidem facere potuisse (resistente sibi scriba quodam) *est accipi pro significat*: sed tandem

Diabol.

Idem qui
 4. Ge:
 20. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

nocte sequēti dormienti sibi astitisse nescio quem (*ater autē*, inquit, *an albus fuerit, nihil memini*) qui moneret, eum locū Exod. 12. arriperet: *Est enim phase, id est, transitus Domini, ubi est*, accipitur pro significat. Itaq; die sequēti de eo loco verba fecisse ad populum, & quod volebat obtinuisse. Sequuntur Zwinglij expositionem Bernardinus Ochinus in defensione verę doctrinę de cœna Domini contra VVestphalum, & alij.

QVINTA est Petri Boquini, qui in examine libri Heshusij non procul ab initio, contendit rectē dici panem esse corpus Christi, propter idiomatum communicationem, sicut propter eandem rectē dicimus in Christo, Hic homo est Deus; in qua expositione verborum, *est accipiendum est, pro dicitur*, hoc modo: *Hoc est corpus meum*, id est, hic panis dicitur corpus meum, propter idiomatum communicationem. Vbi notat Boquinus tres vniones, ex quibus resultat idiomatum communicatio. VNAM naturalem, qualis est animę, & corporis. ALTERAM hypostaticam, qualis est Dei, & hominis in Christo. TERTIAM Sacramentalem, qualis est inter panem, & corpus Christi in Sacramento. Simile quid habet Lutherus in lib. de Babyl. captiuit. cap. 1. ubi dicit, ita verum esse, Hic panis est corpus Christi, sicut est verum, Hic homo est Deus. Hoc tamen interest inter Lutherum & Boquinum, quod Lutherus ponit veram, & realem coniunctionem panis cum corpore Christi, ex qua vult oriri illam idiomatum communicationem: at Boquinus, qui Sacramentarius est, non ponit vnionem, nisi Sacramentalem, qua vniuntur res distantissimę, id est, panis qui est in terra, & corpus Christi, quod est in cœlo.

SEXTA expositio est Ioannis Oecolampadij, qui tropum non agnoscit in pronomine *Hoc*, neq; in verbo *est*, sed in nomine *corpus*. Vult enim panem dici corpus per figuram Metonymię, qua nomen rei significatę tribuitur signo, vt sensus sit; *Hoc est corpus meū*, id est, hic panis est figura corporis mei. Ita habet in lib. de genuina expositione horum verborum.

SEPTIMA est Ioannis Caluini, qui lib. 4. Instit. cap. 17. §. 21. admittit, cum Oecolampadio, tropum metonymię esse in nomine *corpus*; sed addit non esse panem Eucharistię nudam figuram corporis Christi, sed esse figuram, quę rem ipsam exhibeat: ac propterea Christum non dixisse, Hic panis est figura corporis, sed corpus ipsum. In idem recidit, quod habet Petrus Martyr in lib. de vtraq; natura Christi, ubi per *corpus*, intelligit

telligit Sacramentum corporis. Nam ipse idem in defensione contra Gardinerum in fine tertiæ partis dicit, Christum noluisse dicere, Hic panis est figura, vel signum, vel Sacramentum corporis, sed corpus, ut exprimeret signum esse efficax, & cum quo res ipsa exhiberetur, &c.

OCTAVA est quorundam Calvinistarum, quorum sententiam sine nomine citat Cornelius Iansenius, in commen. cap. 59. concord. in illa verba: *Nisi manducaueritis*. Hi docent vocabulum *corpus*, accipi pro corpore mystico, id est, pro Ecclesia, ut sit sensus: *Accipite & manducate, Hoc est enim corpus meum*, id est, quia vos discipuli estis corpus meum.

NONA est in pronomine *meum*, quam per iocum excogitavit Lutherus anno XXVII. in lib. Quod verba Domini firmiter stent. Ut enim irrideat Sacramentarios, dicit se posse adferre pulchriorem expositionem in eorum gratiam, ut hic sit sensus: *Hoc est corpus meum*, id est, Hic panis est corpus à me factum, & creatum. Quod autem ioco Lutherus protulit, seridè accepit, ac defendit Ioannes Campanus, ut testatur Lutherus in sua breui confessione edita anno XLIV.

Cum his omnibus pugnat Ecclesiæ Catholicæ sententia, quæ hæc verba simpliciter, & propriè docet esse accipienda, ut sensus sit; Hoc, id est, quod his speciebus continetur, est verè, & propriè corpus ipsum meum verum, & naturale.

CAPVT NONVM.

*Propriè, non figuratè explicanda esse illa verba;
Hoc est corpus meum.*

NUNC, ut veram sententiam comprobemus, PRIMO in vniuersum demonstrabimus, non esse probabile, Dominum figuratè loqui voluisse. DEINDE expendemus singula verba institutionis, ac simul refellemus hæreticorum opiniones. PRIMVM igitur non esse probabile, Dominum loqui voluisse figuratè, probamus argumentis ductis à materia, de qua agitur. DEINDE à personis, cum quibus Dominus loquebatur, à loco, & tempore in quo loquebatur. TERTIO ex consensu Patrum. QVARTO ex regula interpretandi Scripturas.

PRIMVM igitur argumentum sumitur à materia. Est autem materia de qua hîc agitur, pactum, Sacramentum, Testamen-
tum